

کتاب‌شناسی

مصطفی سلیمانی^۱

زن منتظر و منتظر پروری

معین الاسلام، مریم و غلامی، علی، قم، زلال
کوثر، چاپ دوم، ۱۳۸۸ش، ۲۴۰ صفحه، رقی.

در این اثر، در قالب سه چشم انداز، ابتدا به
ضرورت بحث از رسالت‌های زن منتظر شده، سپس
رسالت‌های شناختی و اعتقادی تبیین گردیده و در
پایان، به رسالت‌های رفتاری زن منتظر پرداخته
شده است.

همچنین با تاسی به روایتی از امام صادق 7 که «ایمان مانند نردبانی ده پله ای
که مؤمن، پله ای را پس از دیگری بالا می‌رود» توصیف نمودند. ده پله ای را که
برای ایمان حقیقی و مملو از انگیزه، آگاهی و عمل زن منتظر به انتظار و رفع غربت از
حضرت مهدی 7 لازم تشخیص داده شده تصویر گردیده است. این ده پله عبارتند

از:

۱- جایگاه شناسی ۲- ضرورت شناسی ۳- وظیفه شناسی ۴- رسالت‌های شناختی در عرصه فردی ۵- رسالت‌های شناختی در عرصه خانوادگی ۶- رسالت‌های شناختی در عرصه اجتماع ۷- رفتار شناسی ۸- شاخص شناسی ۹- آزمون شناسی سنجش تکالیف عمومی ۱۰- آزمون شناسی سنجش تکالیف اختصاصی زن منتظر.

از دیگر ویژگی‌های این کتاب می‌توان به آغاز هر یک از پله‌های ده‌گانه با یک حکایت و نیز بیان اهداف مدنظر از آن «پله» در ابتدای آن و نیز بیان خلاصه مطالب و منابع جهت مطالعه بیشتر در پایان هر یک از آن «پله» اشاره کرد.

آنچه در این کتاب به صورت برجسته مشهود است، تلاش نویسندگان برای بیان کلیاتی از نیازمندی‌های یک زن برای حضور فعال در جامعه مهدوی و مهیا سازی زمینه ظهور است. لذا همّت خویش را در جهت ارائه راهکارهای عملی و نیز روش‌های سنجش میزان موفقیت در عمل به وظایف به عنوان یک زن منتظر، مصروف داشته‌اند

در چشم انداز اول که به منظور ایجاد انگیزه جهت شناخت رسالت‌های زن منتظر و بیان ضرورت این شناخت تلاش شده است تا با تبیین جایگاه زن در اسلام در جامعه مهدوی، و نیز تشریح دشواری‌های دوران آخرالزمان و وضعیت زنان در این دوران، از تمسک به ولایت ائمه اطهار ۷ به عنوان تنها راه نجات از گذرگاه صعب‌العبور آخرالزمان، سنجش گفته شود. سپس به ضرورت پاسخگویی زن منتظر به انتظارات امام عصر ۷ و همچنین آثار سوء بی توجهی به وظایف اشاره شده است. در پایان این چشم انداز نیز برخی وظایف زن منتظر و نیز مراحل حرکت به سمت کسب افتخار قرار گرفتن در زمر «زنان منتظر»، مورد بررسی قرار گرفته است. در چشم انداز دوم که به بررسی رسالت‌های شناختی و اعتقادی زن منتظر

اختصاص دارد، ابتدا رسالت‌های فردی در قالب خداشناسی، هستی‌شناسی، انسان‌شناسی، دین‌شناسی و دشمن‌شناسی بیان گردیده و سپس به رسالت‌های زن منتظر در عرصه خانوادگی پرداخته شده است. خانواده‌شناسی، منزلت‌شناسی (جایگاه زن در خانواده) و مهارت‌شناسی (سازوکارهای تربیت نسل منتظر) از جمله بخش‌های مربوط به رسالت‌های خانوادگی است.

نویسندگان در پایان چشم‌انداز دوم، رسالت‌های شناختی زن منتظر در عرصه اجتماع را با بررسی جایگاه، اجتماع، رسالت‌های زن منتظر در اجتماع و آسیب‌شناسی انحرافات اجتماع در عرصه مهدویت، پی‌گرفته‌اند.

چشم‌انداز سوم که به رسالت‌های رفتاری زن منتظر اختصاص دارد. ابتدا با رفتارشناسی آغاز شده و پس از آشنایی با برنامه دین برای رفتار مؤمنانه، از ضرورت سنجش میزان دین‌داری و نیز ملاک‌ها و شاخصه‌های محاسبه و سنجش رفتار دینی سخن گفته شده است. در ادامه به ارائه آزمون‌هایی برای سنجش تکالیف عمومی زن منتظر در حوزه‌های مختلف دین‌داری پرداخته شده و در پایان، آزمون‌های مربوط به سنجش تکالیف اختصاصی زن منتظر نسبت به امام عصر 7 تبیین گردیده است.

این نوشته در مجموع با توجه به مباحث مطرح شده این نتیجه را می‌گیرد که پیچیدگی تربیت در عصر حاضر و هم‌چنین تلاش بی‌وقفه مهاجمان فرهنگی برای تخریب فرهنگ مهدوی و جلوگیری از اشاعه این فرهنگ، بیش از گذشته اهتمام جدی مادران و آشنایی با ساز و کار مهدوی را می‌طلبد. بدون بهره‌گیری از آداب و دستورات دین نمی‌توان در تربیت نسل ولایی که یکی از بهترین رسالت‌های یک مادر منتظر است، موفق بود.

تعلیم و تربیت در عصر ظهور

کارگر، رحیم، تهران، بنیاد فرهنگی مهدی موعود 7، چاپ اول، ۱۳۸۷ش، ۲۱۶ صفحه، رقی. اگرچه بحث دربارهی موضوعات مربوط به ظهور حضرت مهدی 7 بسی مشکل است، اما استفاده از روایات صحیح و کلمات دانشمندان تا حدی این امر را آسان می‌سازد.

مسئله امکان اصلاح اخلاقی و تغییر و تحولات روحی و معنوی در انسان‌ها و دوری آنان از معصیت، فسادگری، جنایت و بیداد از پرسش‌های اساسی در مورد عصر ظهور است.

این پرسش، مسئله اساسی کتاب «تعلیم و تربیت در عصر ظهور» است و رحیم کارگر با نگارش این کتاب درصدد برآمده تا به اثبات این نکته پردازد که «در سایه تعلیم و تربیت و دانایی و پارسایی، آنان [انسان‌ها] گام در جاده راستی و درستی می‌نهند و به رشد فکری و اخلاقی می‌رسند، در واقع اصلاح کامل و همه جانبه رفتار، اخلاق، پندار و گفتار انسان‌ها به دست امام زمان 7 و در پرتو دولت اخلاقی مهدوی صورت می‌گیرد.»

مؤلف این اثر با بهره‌گیری از سخنان ارزشمند معصومان 7 گام‌های نخست و ارزشمندی را در تبیین چگونگی تعلیم و تربیت در عصر ظهور برداشته و تا حد زیادی به بایسته‌های تربیتی این دوران اشاره کرده است.

او در مقدمه این کتاب نوشته است: «بحث تعلیم و تربیت، منحصر در فعالیت‌های رسمی آموزش و پرورش نیست؛ بلکه انسان در هر حال نیاز به تعلیم و تربیت دارد و این رسالت عظیم پیامبران و امامان بوده است.»

«تعلیم و تربیت صحیح و واقعی، در صدر اسلام و به دست نبی مکرم و عترت پاک او، به اوج رسیده و در عصر ظهور و به دست امام زمان 7 شکوفا و بارور می‌شود؛ یعنی انسان در پرتو رشد فکری و اخلاقی راه کمال و سعادت را می‌پوید و از گردنه‌های سخت کژی و انحراف عبور می‌کند.

«انسان تربیت‌یافته و خردورز، پیشوایی و امامت منجی موعود را مغتنم شمرده و به آن می‌بالد. در پرتو ارشاد و هدایت‌گری او، روحی تازه در کالبد قلوب مرده و طغیان‌گر دمیده می‌شود و زخم‌های ناراستی و شهوت‌آلودگی جامعه منحنی، ترمیم می‌شود...»

«تعلیم و تربیت در عصر ظهور» از دو فصل تشکیل شده است که در آنها از «تعلیم و تربیت قدسی (بصیرت اخلاقی)» و «ساز و کارهای تعلیم و تربیت» سخن گفته شده است.

فصل اول، شامل مباحثی است مانند «رشد فکری و اخلاقی»، «حب دنیا»، «جهالت و فقر فرهنگی»، «علل ناراستی‌های قبل از ظهور» و «کفر و تباهی جوامع».

فصل دوم نیز از مباحث متنوعی همچون «شکوفاسازی عقل فردی و جمعی»، «نفوذ معنوی (مکانیسم ولایت تکوینی)»، «تطهیر و تنویر فضای زیست»، «غنا بخشی روحی (استغنا واقعی)» و «پررنگ کردن ماهیت عبادی انسان» تشکیل شده است. و در انتها ویژگی‌ها و شاخصه‌های مهم تربیت مهدوی تبیین شده و جایگاه آن در تعلیم و تربیت معاصر مورد بررسی قرار گرفته است.

مطالعه این اثر می‌تواند ما را با فضای تعلیم و تربیت دوران ظهور آشنا و امکان بهره‌وری از این روش‌ها را برای تربیت نسل منتظر فراهم سازد.

اندیشه انتظار، شناخت امام عصر 7 و چگونگی حکومت جهانی صالحان

زمانی، احمد، قم، موسسه‌ی بوستان کتاب، ۱۳۸۷ش، چاپ دوم، ۵۲۸ صفحه، وزیری.

اعتقاد به مهدویت و ایجاد مدینه فاضله توسط منجی از آغاز مطرح بوده و در تمامی ادیان و توسط انبیاء الهی مطرح شده است. از سوی دیگر «انتظار» ایده و اندیشه‌ی است که بر تمامی عقاید و رفتارهای فرد مسلمان تأثیر می‌گذارد. تشیع با تأکید بر اندیشه انتظار و شناخت امام عصر 7 انسان را با حیات طیبه پیوند می‌زند و نویدبخش چگونگی حکومت جهانی صالحان است.

پژوهش حاضر با عنایت به نکته فوق، اندیشه انتظار را به عنوان ایده فکری مطرح و مطالبی را که باید یک مسلمان شیعه در این رابطه از آنها آگاه باشد، می‌داند. البته بحث مهدویت از مباحث پرچالش است و در طول تاریخ سوء استفاده‌های بسیاری از آن شده است. شیعه بر این باور است که جامعه جهانی به چنین اعتقاد و تفکری نیاز دارد، بنابراین با بررسی عمیق این اندیشه از آغاز قرن نخست، این کتاب تدوین شده است.

این اثر که درباره اندیشه انتظار و شناخت و چگونگی حکومت آن حضرت تهیه شده است، اشاره‌ای به روایات پیامبر اکرم 9 و امامان معصوم 7 دارد که انتظار فرج را در زمان غیبت کبری، یک امر عبادی دانسته و تلاش کرده‌اند یاران خویش را در چنین حالتی نگه‌دارند.

در بخشهایی از این کتاب میخوانیم:

پیامبر گرامی اسلام 9 فرمود: برترین اعمال امت من، انتظار فرج است... در

روایتی دیگر، حضرت امیرالمؤمنین علی 7 فرمود: بهترین عبادت انسان مؤمن، انتظار فرج از سوی خداوند است.

روایاتی که درباره مهدی موعود 7 و صفات و جزئیات زندگی آن مصلح جهانی، از پیامبر 9 و سایر پیشوایان معصوم 7 وارد شده است و علمای شیعه و سنی آنها را در منابع معتبر خود آورده‌اند، بیرون از شمار است.

آنچه در مقام معرفی مهدی موعود 7، در منابع معتبر شیعه و سنی آمده، بدین قرار است:

«او حجت خدا، خاتم اوصیا، رهایی بخش امت، مهدی، منتظر، قائم آل محمد 9، صاحب الامر، صاحب الزمان، عدالت گستر، بقیة الله، صاحب شمشیر، ظاهر کننده دین، خلف صالح، باعث، وارث، صاحب، خالص، منتقم، سید، جابر (ترمیم کننده دین)، خازن (خزینة دار علوم الهی)، امیر امیران، آقای دو جهان و امام منتظر برای تاسیس حکومت عدل الهی است...» (دلایل الامامة، منتخب الاثر، فرائد السمطين، بشارة الاسلام، نور الابصار، ینابیع المودة و بسیاری از کتاب‌های روایی دیگر)

غیبت کبری یا بلند مدت تا امروز ادامه یافته است. در این دوره سفیر و نایب خاصی برای آن حضرت نیست، و راه تماس رسمی و آشکار برای مردم وجود ندارد. و بر آنهاست که از نواب عام امام 7 - یعنی از فقهای پارسا و خویشن دار- پیروی کنند

پدرش گنج دانش ایزدی، امام حسن عسکری 7، و مادر بزرگوارش نرجس خاتون بانوی کنیزان جهان از بیبی رفیع و خاندانی جلیل است که از امام حسن عسکری 7 و این بانوی بزرگوار فرزندی جز امام زمان 7 باقی نمانده است.

در سال ۲۵۵ هجری قمری، در سپیده دم پانزدهم ماه شعبان در شهر «سامرا» پایتخت عباسیان چشم به جهان گشود. نامش، نام پیامبر 9 و کنیه اش کنیه

پیامبر است.

ولادت با سعادتش از دشمنان پنهان ماند، و نام و نشانش از بدخواهان در نهران؛ زیرا حکومت خون آشام وقت و دستگاه ستمگر خلاف، سخت در پی او و مشتاق یافتن و نابود ساختنش بود، و تمام نیروی خود را در اطراف خانه امام حسن عسکری 7 متمرکز کرده و ده‌ها جاسوس به کار گرفته بود، و بر هر جاسوسی، جاسوسی دیگر گمارده بود تا از ولادت ولی خدا حضرت بقیه‌الله 7 آگاه شده، نور خدا را خاموش کند، ولی مشیت خداوند بر آن تعلق گرفته بود که حجت خود را از گزند دشمنان حفظ کند.

با شهادت پدر بزرگوارش امام حسن عسکری 7 در شب هشتم ربیع‌الاول سال ۲۶۰ هجری قمری، بار دشوار و توان فرسای امامت بر دوش او نهاده شد، و به فرمان حکمت آمیز پروردگار، از مردم «غیبت» اختیار فرمود. دوران غیبت آن حضرت دو بخش متمایز دارد:

۱- غیبت صغری یا کوتاه مدت - سال ۲۵۵ تا ۳۲۹ هجری - که در این دوره شیعیان می‌توانستند توسط سفیران چهارگانه‌اش با آن حضرت تماس بگیرند و با وی ارتباط برقرار کنند

۲- غیبت کبری یا بلند مدت، که تا امروز ادامه یافته است. در این دوره سفیر و نایب خاصی برای آن حضرت نیست، و راه تماس رسمی و آشکار برای مردم وجود ندارد. و بر آنهاست که از نواب عام امام 7 - یعنی از فقهای پارسا و خویش‌دار - پیروی کنند.

غیبت صغری از همان لحظه ولادت حضرت ولی عصر 7 آغاز می‌شود. و تا روز وفات چهارمین سفیر حضرتش ادامه می‌یابد ولی دوران سفارت، از رحلت حضرت امام حسن عسکری 7 آغاز شده و تا وفات علی بن محمد سمری، امتداد می‌یابد.

بنابراین، طول غیبت صغری ۷۴ سال تمام، و مدت سفارت سفیران چهارگانه ۶۹ سال و شش ماه و پانزده روز است. (ظهور حضرت مهدی "عج" از دیدگاه اسلام، مذاهب و ملل جهان، سیداسدالله هاشمی شهیدی)

اکنون نزدیک به ۱۱۷۶ سال از عمر شریفش می‌گذرد و بنا به اراده و مشیت حکیمانه الهی، هنوز شاداب، جوان و نیرومند است. و این حالت کهنسالی و نافر سودگی او، بهترین محک برای رسوایی و سیه‌روی دروغ‌گویان و دروغ‌پردازان «مهدی‌نما» و مدعیان مهدویت است.

از کنار خانه کعبه - مکه مکرمه - قیام شکوهمند خود را آغاز می‌کند، نخبه‌ترین پارسایان دلیر، و برگزیده‌ترین جنگاوران پرهیزکار آن زمان که ۳۱۳ نفرند - به عدد یاران پیامبر ۹ در جنگ بدر - به دورش حلقه می‌زنند، و چون دژی محکم و استوار او را در میان می‌گیرند.

خبر ظهور او به سرتاسر جهان می‌رسد، و چون ۱۰۰۰۰ نفر از مردمان دین‌دار و یکدل و نیرومند به یاری‌اش بشتابند و فرمایش را گردن نهند از مکه بیرون می‌آید و با نبردی آزادی‌بخش و سخت و خونین، ملت‌های اسیر و به دام افتاده را رهایی می‌بخشد.

سپاه پیروزمند آن یگانه منجی عالم که در هیچ برخوردی شکست نمی‌خورد؛ سراسر گیتی را تسخیر می‌کند، تمامی دولت‌های ستمگر و باطل را از روی صفحه زمین، برمی‌اندازد، و حکومت واحد جهانی را بر اساس موازین عدالت اسلامی تشکیل می‌دهد، فرمانروایی زمین به بندگان صالح، شایسته و نیک‌کردار خدا می‌رسد، و ستم‌دیدگان و مستضعفان، وارث ثروت‌ها، نعمت‌ها و قدرت‌ها در پهنه گیتی می‌شوند.

در سایه چنین حکومتی، ظلم، جور، جفا، تعدی و تجاوز، و جنایت و خیانت

ریشه‌کن می‌شود. و برادری و برابری و عدالت و محبت، همه جا را فرا می‌گیرد. تعالیم سعادت بخش اسلام به بهترین شکل به اجرا در می‌آید، و آئین جاوید رسول اکرم ۹ بر همه سرزمین‌ها سایه‌گستر می‌شود.

انتقام خون شهیدان راه حق به ویژه سرور آزادگان حضرت حسین بن علی 7 از جلادان و خونخواران گرفته می‌شود.

حضرت مهدی 7 دست عنایت خود را بر سر مردم می‌گذارد، و با پرتوی از ولایت، به آنان رشد عقلانی و کمال اخلاقی می‌بخشد. و زمین به نور پروردگار جهان، پر فروغ و درخشان می‌گردد.

هرکجا ویرانه‌ای باشد، به فرمان حضرتش آباد می‌شود. امن و امان بر همه جا سایه افکن شده، و ترس، هراس و نگرانی از میان می‌رود تا حدی که زنی تنها، با زیب و زیور، مسافتی طولانی را می‌پیماید بدون آن که هراسی از راهزنان یا درندگان به دل راه دهد.

پژوهش حاضر، اندیشه انتظار را در دوازده فصل از تولد حضرت مهدی 7 تا حکومت جهانی آن حضرت، بررسی می‌کند.

ولادت قائم آل محمد 7، در انتظار مصلحی بزرگ، مصلح بزرگ در قرآن، بشارت‌ها و پیش‌گویی‌ها در روایات، غیبت صغری، آیین منتظران در غیبت کبری، عنایت‌های قائم آل محمد 7، سوء استفاده از عقاید مهدویت، دیدگاه‌ها درباره تشریف، اماکن و مساجد منسوب به حضرت مهدی 7، علائم ظهور و حکومت جهانی قائم آل محمد 7، عنوان ۱۲ فصل این کتاب را تشکیل می‌دهند.

خانواده و تربیت مهدوی

آقاتهرانی، مرتضی و حیدری کاشانی، محمدباقر، تهران، کتاب یوسف، چاپ سوم، ۱۳۸۹ش، ۵۱۲ صفحه، رقعی. این کتاب از هشت بخش تشکیل شده است. بخش نخست این پژوهش به «سیمای خانواده در آخرالزمان» پرداخته و جلوه‌هایی از بنیان متزلزل خانواده‌ها و قحط غیرت در خانه‌های آخرالزمانی را ترسیم کرده است.

در بخش دوم، به بررسی نظام تربیتی مهدوی، بنیان‌ها و مراحل شکل‌گیری آن، تحت عنوان «دکترین تربیتی مهدویت» پرداخته شده است. بخش سوم با عنوان «عوامل تأثیرگذار در فرآیند تربیت مهدوی»، بر نقش اراده و اختیار آزاد اعضای خانواده در بهره‌گیری از فرآیند تربیت مهدوی تأکید ورزیده است.

در بخش چهارم به دوازده اصل بنیادین از «بنیان‌های خانوادگی در فرآیند تربیت مهدوی» پرداخته شده که پیاده کردن آن در فرآیند خانواده، پایه‌گذار بنیان‌هایی قوی برای بنای عظیم تربیت مهدوی خواهد بود.

بخش پنجم به پیش‌زمینه‌های لازم برای موفقیت در فرآیند تربیت مهدوی فرزندان، تحت عنوان «دوران بستر سازی برای تربیت مهدوی» اختصاص دارد. پدید آورندگان در بخش ششم به هفت سال نخست کودکی در فرآیند تربیت مهدوی با عنوان «دوران عشق‌آفرینی» یا «دوران تربیت کودک مهدی‌محب» پرداخته و راهکارهای عملی برای «عشق‌آفرینی در نهاد پاک کودک نسبت به حضرت مهدی 7» را فرا روی خانواده‌های مهدوی گشوده‌اند.

بخش هفتم را به دوران دوم تربیت مهدوی، یعنی هفت سال دوم یا دوران طلایی

نوجوانی، با موضوع «دوران تربیت نوجوان مهدی باور» اختصاص دارد و راهکارهای عملی برای ایجاد باوری عمیق در نهاد پاک نوجوان ارائه شده است.

و سرانجام در بخش هشتم به هفت سال سوم در فرآیند تربیت مهدوی، یعنی به دوران فرا طلایی جوانی با رویکرد «تربیت جوان مهدی باور» پرداخته شده است.

ثمره و محصول این سه دوره تربیتی در فرآیند تربیت مهدوی، تربیت فرزندی مهدی باور است که در سنین جوانی از ویژگی‌های بنیادین مهدی باوران برخوردار و برای هرگونه جان فشانی در رکاب حضرت مهدی 7 آماده باشد.

در بخشی از این کتاب با موضوع فواید و آثار حلال خوری می‌خوانید: «تحصیل روزی حلال و حلال خوری، شعار پرهیز کاران، پیشه عاقلان و دانایان، رمز نجات و سعادت خانواده‌ها و از ویژگی‌های شیعیان خالص اهل بیت : است.

از این رو دقت کامل و فوق‌العاده و پرهیز از لقمه حرام و شبهه ناک و تحصیل لقمه صد در صد حلال و طیب و طاهر، حداقل از ۴۰ روز پیش از انعقاد نطفه، از دستورات و مقررات ویژه در فرآیند تربیت مهدوی است؛ چرا که چنین مراقبتی از سوی والدین باعث طهارت و نورانیت صلب پدر و رحم مادر می‌گردد.

هرکس ۴۰ روز از حلال بخورد، خداوند قلبش را نورانیت می‌بخشد و چشمه های حکمت را از دلش برزبانش جاری می‌سازد. [حدیث از پیامبر گرامی اسلام 9؛ سفینه البحار شیخ عباس قمی] و باید بدانیم فرزندان صالح مهدوی پیش از هر چیز رهاورد طهارت و نورانیتی است که از اصلاص شامخه به ارحام مطهره منتقل می‌گردد؛ چنان که در زیارت وارث خطاب به امام حسین 7 عرضه می‌داریم: تو نوری بودی در صلب های شامخ و شریف و رحم‌های پاک و طاهری که هیچ پلیدی و نجاستی به تو نرسید.»

در بخشی از این کتاب آمده است: چه بسیار اوقات که ما خود را معلم و مربی

فرزندانمان می‌پنداریم، اما هرگز درباره رفتار و گفتار خود نمی‌اندیشیم. چه بسا که از تمام اعضای خانواده رفتار و گفتاری مؤدبانه را توقع داریم، اما هیچ‌گونه مراقبه و محاسبه‌ای را بر رفتار و گفتار خویش انجام نمی‌دهیم. گاه تمام هوش و حواس خود را صرف وقت بر اعمال دیگران و ایرادگیری از عیوب ایشان می‌نماییم، در حالی که خود در حصار عادت‌های غلط و خواسته‌های نفسانی خویش زنجیر و از عیوب نفس خویش غافل گشته‌ایم. در حالی که از منظر قرآن، در نظام تربیتی خانواده، بیش از هر چیز بر «شروع از خود» و مراقبت در رفتار و گفتار خویش تأکید می‌شود.

در انتظار خورشید مغرب

(مجموعه مقالات برگزیده همایش علمی خورشید مغرب)

مجموعه مقالات برگزیده همایش خورشید مغرب دانشگاه آزاد اسلامی اردبیل، تهران، موعود عصر 7، چاپ اول، ۱۳۸۵ش، ۵۶۰ صفحه، رقی.

از آنجا که ضرورت توسعه فرهنگ مهدوی در میان جوانان و حمایت و ره‌نمائی آنان در مسیر مطالعات

فرهنگی جدی، طی سال‌های گذشته ذهن دست‌اندرکاران موسسه موعود عصر 7 را معطوف ساخته بود، توافق در انگیزه و مقصد سبب شد تا با همراهی دانشگاه آزاد اسلامی اردبیل همایشی تحت عنوان خورشید مغرب برگزار شود.

در این کتاب که مجموعه مقالات برگزیده همایش فوق‌الذکر می‌باشد وجوه مختلف فرهنگ مهدوی مورد بررسی قرار گرفته است که به آنها در ذیل اشاره می‌گردد.

در مقاله ای تحت عنوان مهدویت در ادیان الهی نویسنده اعتقاد به مهدی 7 را دارای پیشینه‌های دراز و دامنه‌های گسترده‌تر از اسلام معرفی میکند و مینویسد: از روزگاران کهن، داستان ظهور مصلح در آخرالزمان، اصلی اساسی بوده است که پیشینیان بشر پیوسته از آن سخن می‌گفته‌اند.

در این مقاله که مهدویت در ادیان الهی به خصوص مسیحیت، یهودیت و زرتشتیت بررسی میگردد با تهیه پرسشنامه محقق به بررسی تفاوت دیدگاه مهدویت در میان دو مذهب اهل تسنن و اهل تشیع پرداخته است و به این نتایج دست یافته است که انبیای عظام و رسولان گرامی امتهای خودش را به عاقبت خوش و سرانجام پاکیزه و نیک افراد بشر مژده داده و خبر دار ساخته‌اند.

همه پیامبران مژده داده‌اند که مصلحی ظهور خواهد کرد که سایه عدالت را در سراسر گیتی میگستراند و حکومت داد و قسط را بر پهنه زمین به اجرا در می‌آورد و کتاب‌های آسمانی تورات، انجیل، زبور، اوستا و ... همه آکنده از این بشارت است که پیغمبران الهی به امت‌هایشان بیان فرموده‌اند که ظهور یک مصلح واقعی مورد قبول تمامی ملل عالم است و با ظهور، سعادت افراد بشر بلکه حتی حیوانات و تمام موجودات زمین تضمین و تأمین میگردد و هدف نهایی از زندگی تحقق میپذیرد.

آرزوی ظهور یک مصلح نه تنها در ادیان زرتشتی، یهودی، مسیحیت و اسلام وجود دارد، بلکه در کتب یونان قدیم، افسانه‌های میترا، کتب قدیم چینیان، عقاید هندیان و در بین اهالی اسکاندیناوی و حتی در مصریان قدیم و بومیان وحشی مکزیک و نظایر آن نیز می‌توان انتظار موعود را یافت.

در مقاله دیگری تحت عنوان مهدویت در قرآن نویسنده ضمن اشاره به آیات شریفه قرآن کریم در خصوص ایمان به غیب، مهمترین و نخستین صفت ممتاز متقین را ایمان به غیبت بر می‌شمرد و مینویسد ایمان به حضرت مهدی 7، از روشن‌ترین

مصادیق ایمان به غیب میباشد. وی با اشاره به احادیث و آیات متعدد و تفسیر آنها به مژده آمدن حضرت مهدی 7 در قرآن میپردازد.

در مقالهی مهدویت و تشیع نویسنده مینویسد: شیعه نسبت به سایر ادیان در زمان غیبت مسئولانه‌تر برخورد میکند و وظایف سنگینی را بر دوش میگذارد به طوری که در زمان ظهور مهدی 7، عده کمی از افراد بر دین خود استوار میمانند، وی با اشاره به مشخص نبودن زمان ظهور، پایداری بر دین و تقوی و کمک به ولایت را از اهم وظایف شیعه بر میشمرد.

در مقاله دیگری با عنوان مهدویت و پایان تاریخ نویسنده، غایت تاریخ از منظر اسلام را ظهور و تشکیل حکومت جهانی به رهبری حضرت مهدی 7 میداند و با اشاره به آیه ۵ سوره شریفه قصص مینویسد مهمترین حجت تمدن اسلامی در خصوص غایت تاریخ و به آقایی رسیدن محرومان و مستضعفان عالم، تشکیل حکومت جهانی به رهبری حضرت مهدی 7 میباشد.

در مقاله ای تحت عنوان مهدویت باوری شخصی یا طرحی برای آینده، نویسنده با اشاره به مژده تمام ادیان در خصوص ظهور مصلح، حکومت آن حضرت را شالوده حکومت واحد جهانی بر اساس عدالت و آزادی انسان‌ها میداند و با اشاره به آیات و روایات در ادیان مختلف مهدویت را باوری مذهبی میداند و طرحی کامل برای آینده جهان و بشریت که در آن همه انسان‌ها از هر نظر برابرند و حقوق آنها مساوی است. در مقالهای با عنوان آسیب شناسی مهدویت در عصر کنونی، نویسنده مهدویت و نظام مهدوی را پدیده ای سیاسی و مدنی میداند و مینویسد: مهدویت امتداد امامت و تجلی آفرین حلقه از سلسله حلقات آن است.

وی اثبات و جود امام زمان 7 را یکی از مباحث مهم در حوزه مهدویت میداند و اساس حرکت تخریبی مخالفان نیز برای ایجاد شک و شبهه را در این رکن

بر می‌شمرد.

وی مهم‌ترین علت کم رنگ شدن اعتقادات مردم در دوران معاصر نسبت به مهدویت را ضعف شناخت مردم بر می‌شمرد و می‌نویسد این عامل نیز خود شامل چند اصل نظیر: نداشتن تصویری روشن از موضوع مورد اعتقاد، مقایسه مطالب عقلی با مطالب خسیف تلاش دشمنان اسلام برای دور کردن جامعه از معنویت و ارکان هدایت است.

با توجه به مشکلات کنونی جامعه بشری و نارسایی‌ها و کاستی‌ها و نیز با دقت و تأمل در نیازها و خواسته‌های بشر در حرکت به سوی یکپارچگی، می‌توان به این نتیجه رسید که اینک بهترین فرصت و موقعیت برای ترسیم چهره‌های روشن از نظام جهانی مهدی 7 فرا رسیده است و بایسته است که شیعه این نظریه پیشینهدار را با تبیین مبانی، اهداف، پیامدها و ویژگیهای آن در اختیار بشر قرار دهد، اما متأسفانه با تحقق انقلاب صنعتی، رشد فن آوری اطلاعات، فزونی اختراعات و اکتشافات، پیشرفت علم و تکنولوژی و گسترش ارتباطات رسانه‌ای و تصویری آسیب‌هایی نظیر ترویج فساد و بی‌بندوباری، فحشا و فرهنگ منحط غربی و از بین رفتن آموزه‌های اخلاقی و معنوی در پرتو این فرایند، به وجود آمدن نابرابریهای اقتصادی در برخی از کشورها و بهره‌کشی از مستضعفان، رواج فرهنگ تجمل‌پوستی و مصرف‌گرایی، زوال تنوع و گوناگونی فرهنگ، جهانی شدن جرایم و خلاف‌ها و بیماریها و کم‌رنگ شدن معنویات در زندگی و تعاملات اجتماعی و متعاقب آن بی‌مفهومی زندگی اجتماعی نزد افراد و نهایتاً پدیده‌هایی نظیر خودکشی سبب گردیده سبب گردیده تا انتظار ظهور فرج کم‌رنگ‌تر گردد.

نویسنده دیگری در مقاله‌ای تحت عنوان «آینده جهان انتظار منتظر» انتظار را انقلابی سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اخلاقی میدانند و مینویسد در حکومت عادلانه

مهدی، ساکنان آسمان و زمین، راضی و خشنود بوده و از عدالت و رفاه و آسایش حکومتش برخوردار خواهند شد.

سیمای جامعه منتظر در نگاه قرآن و حدیث مقاله ای دیگری است که در آن نویسنده با اشاره به آیات و روایات فراوان ظهور جامعه مطلوب و جهانی اسلام از دیدگاه قرآن و حدیث، سعادت عمومی و صلح جهانی و خیر و برکت را به همراه دارد. در مقاله‌ی «آخرالزمان، جهان معاصر و انسان معاصر» نویسنده پیرامون مسئله انتظار و آنچه قبل از آن دنیا را فرا میگیرد بحث میکند.

نویسنده دیگری در مقاله‌های با عنوان بررسی وضعیت سیاسی جهان معاصر در زمان ظهور وضعیت جهان و قدرتمندان در شرق و غرب و نقش اعراب و ترکان و یهودیان و شیوه‌های تجاوز طلبی آنها و نقش ایرانیان در دوران ظهور در بعد سیاسی و برخورد آنها با مسئله مهدویت را مورد بحث و بررسی قرار میدهد.

تربیت نسل منتظر

کیانی، علی اصغر، قم، خاکریز، چاپ اول، ۱۳۸۸ش، ۱۷۶ صفحه، رقعی.

قیام حضرت مهدی 7 نیاز به یاران و انصاری دارد که با تربیت و پرورش آنها امکان می‌پذیرد و هر منتظری باید تمام تلاش خود را به کار بندد و نویسنده در این نوشتار بر آن شده تا اصول تربیتی نسل منتظر را پیدا و راه‌های آماده سازی و پیوند ما را با این معارف بررسی

نویسنده در این کتاب تلاش دارد تا نشان دهد که ایمان، اعتقاد و باور به مهدویت و وجود آخرین ذخیره الهی برای هدایت بشر، منبع همه کمالات و انتهای

تمام راه‌های هدایت و تربیت است.

به اعتقاد نویسنده، پذیرش مهدویت و تربیت مهدوی چشم اندازی زیبا و سرشار از نیکی‌هاست که در انتظار سبز آن، همه خوبی‌های عالم برای انسان جلوه گر است. اعتقاد به مهدویت و باور به نجات دهنده ای الهی یعنی باور به آینده ای سرشار از خوبی‌ها، امید و آسایش فراگیر و همگانی.

کتاب «تربیت نسل منتظر» گوشه ای از شیوه های تربیت نسل منتظر را فراروی علاقه‌مندان قرار می‌دهد.

این کتاب در هشت فصل تدوین شده است که عناوین فصول آن عبارتند از:
فصل اول: زندگی مهدوی، انتظار و تحقق آن در جامعه، انتظار پویا و تربیت نسل منتظر، نظام تربیتی دینی

فصل ۲: آرمان خواهی، منجی گرایی، چشم به راهی، امیدواری و رجاء، تلاش و کوشش، گزینش درست، شور و اشتیاق، دور اندیشی، زمینه سازی، آمادگی
فصل ۳: شناخت و معرفت، وظیفه گرایی و شناخت مسئولیت، ایمان و باروداشت، رابطه و پیوند، همسویی، همدلی و هم‌رنگی، یقین و دوری از شک.

فصل ۴: تربیت اعتقادی، آسیب شناسی، دشمن شناسی، راهنماشناسی، مسئولیت شناسی، دین مداری.

از جمله نکات مهمی که منتظران باید برای آن آماده و تربیت شوند، شناخت دشمنان مهدویت و مخالفان انتظار و منجی‌گرایی است. دو گروه همیشه به عنوان دشمنان اصلی این نظام وجود داشته‌اند که به هر نحو در طول تاریخ با این امر دشمنی کرده و کوشیده‌اند اسباب نابودی آن را فراهم سازند. یک گروه، مخالفان هستند که در چهره‌های گوناگون در طول رسالت پیامبر و ائمه : این کار را کرده و ضربه‌های فراوان زده‌اند؛ هر چند هیچ‌گاه موفق به شکست اسلام نشده و به هدف

خود که برداشتن اسلام از روی زمین است، نرسیدند و نخواهند رسید؛ اما ضربه‌های فراوانی وارد کرده و دردسره‌های زیادی ایجاد نموده‌اند. این گروه چون گذشته همچنان با مهدی آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) نیز مخالفت و دشمنی کرده، آرزوی برانداختن او را در سر می‌پرورانند. از وظایف اصلی منتظران، تربیت در راستای شناخت و مبارزه با این گروه است که در حقیقت دشمنان اسلام و خداوند هستند. گروه دیگر به ظاهر مسلمانند و به خدا و رسولش ایمان دارند و نیز به ظهور مصلح موعود اعتقاد دارند اما وجود امام زمان 7 را انکار میکنند. اینان نیز از دشمنان‌اند که باید آنها را شناخت و برای رسیدن به نقطه اوج انتظار برای مبارزه با آنها نیز آماده شده، اهداف، برنامه‌ها و گفته‌هایشان را برای تربیت نسل منتظر تبیین و نقد نماییم.

فصل ۵: تربیت اخلاقی (اخلاق‌گرایی، پاک‌سازی اخلاقی، دائمی سازی اخلاق، پاک زیستی)

این نوشته در توضیح مینویسد: تربیت اخلاقی به معنای پرورش ملکات فاضل انسانی و تقویت روحیه ایمانی و ارزش‌گرایی در شخص منتظر است. او باید بداند که تنها در پرتو ورع و تقوی و اخلاق الهی می‌تواند به امام معصوم : خود نزدیک شده و در مدار و مسیر هدایت قرار گیرد. با توجه به اینکه انسان متقی در درگاه الهی جایگاه ویژه و بلندی دارد و تنها راه قرار گرفتن در مسیر عبودیت نیز همین تقوای الهی بیان شده است، و منتظر هم باید در حد اعلائی عبودیت و بندگی قرار بگیرد، لذا باید از حیث اخلاقی و رفتاری خود را چنانکه زیند ولی خدا و ارتباط با حضرت حجت 7 است ساخته و پرداخته نماید. دوری از اخلاق الهی و پیروی از نفس در اخلاقیات، انسان را از این مسیر دور کرده و در نهایت از صف منتظران حضرتش خارج می‌سازد. برای تربیت اخلاقی می‌توان به مراحل ذیل اشاره کرد:

- توجه به اهمیت و ارزش اخلاق و محور قرار دادن آن (اخلاق‌گرایی)؛
- پاک نمودن خود از معاصی و ناهنجاری‌های اخلاقی (پاک‌سازی اخلاقی)؛
- آراستن نفس به فضایل اخلاقی و انسانی (زیباسازی اخلاقی).
فصل ۶: تربیت اجتماعی (انزواگریزی، جمع‌گرایی، مدعی‌ستیزی، انحراف‌ستیزی، استواری و پابرجایی)

فصل ۷: تربیت عاطفی (جذب و کشش، دوستی، ولاء و پیوند، عشق)
در تربیت نسل منتظر، رویکردهای احساسی، عاطفی و روانی اثرگذاری سریعتری دارد و پیوند قلبی و درونی بیشتری برقرار می‌کند.

در این نوع تربیت، بر عواطف و احساساتی مانند عشق ورزی و محبت شدید در دل با محبوب و توجه همیشگی به او و... تأکید می‌شود. هر چند سفارش شده است که باورهای خود را بر مبانی عقلی و دلایل استوار، بنا نمایید، اما تأثیر عاطفه، احساس و دلبستگی عاطفی از نکاتی است که به لحاظ اجتماعی بودن انسان در روابط، به ویژه آنجا که نیاز به از خود گذشتگی دارد بسیار مهم بوده و تأثیر بسیاری در سرنوشت انسان می‌گذارد.

فصل ۸: تربیت برترایمانی (خداگرایی، روشن بینی و دقت، آگاهی به اوضاع جهان و وظایف خود، منزلت‌شناسی، اعتدال، حق‌باوری)

آسیب‌شناسی جامعه‌ی منتظر

میرتبار، سیدمحمد، تهران، بنیاد فرهنگی مهدی
موعود ۷، چاپ اول، ۱۳۹۰ش، ۲۵۶ صفحه، رقعی.

این کتاب به آسیب‌شناسی انتظار، راهکارهای
مقابله با آسیب‌های انتظار، عوامل پیدایش این آسیب‌ها

و مدعیان دروغین انتظار می‌پردازد.

از آنجایی که جامعه منتظر در راستای استمرار و تداوم اعتقاد به منجی آسمانی گام برمی‌دارد و زمینه‌های ظهور منجی را فراهم می‌کند، همانندی و همسانی جامعه منتظر با پیشوای منتظر اهمیت بسیار دارد. موضوعی که در اثر حاضر به آن پرداخته شده، چگونگی این همسویی است که رسانه‌ها در فهماندن آن نقش ویژه‌ای دارند. غفلت از آسیب‌های جامعه منتظر موجب سستی اعتقاد به اصل وجود امام 7 می‌شود و گاهی گرایش به افراد یا مجموعه‌های منحرف را در پی دارد. لذا در بخش‌های دیگر این اثر به آسیب‌شناسی جامعه منتظر و عوامل پیدایش این آسیب‌ها و راهکارهای مقابله با آن اختصاص یافته و در آخر به جریانات انحرافی مدعیان دروغین، به‌طور مستند پرداخته شده است.

در فرازی از این کتاب آمده است: «ماهیت زندگی انسان با انتظار و امید به آینده عجین شده است، به گونه‌ای که بدون انتظار زندگی مفهوم ندارد و شور و نشاط لازم برای تداوم آن در کار نیست. حیات حاضر و کنونی ظرف پویایی، تلاش و حرکت به سوی فردا و فرداها است و این چنین پویایی و حرکتی بدون عنصر «انتظار» ممکن نیست؛ زیرا احتمال معتدل بقا و پایداری، امید به تداوم حیات است که به زندگی کنونی معنا و مفهوم می‌بخشد، از این روست که ماهیت زندگی با انتظار پیوندی ناگسستی دارد.»

در این کتاب که در 6 فصل تنظیم شده است نویسنده به آسیب‌شناسی جامعه منتظر پرداخته است.

فصول این کتاب عبارتند از:

۱. کلیات؛

۲. آسیب‌شناسی جامعه منتظر؛

۳. عوامل پیدایش آسیب در جامعه‌ی منتظر؛
۴. آثار و پیامدهای آسیب در جامعه‌ی منتظر؛
۵. راهکارهای مقابله با آسیب در جامعه‌ی منتظر؛
۶. نقد و بررسی مستند آسیب‌ها در جامعه‌ی منتظر.

اتحاد و همگرایی در پرتو مهدویت و موعودگرایی

الهی‌نژاد، حسین، تهران، آیین احمد، چاپ اول،
۱۳۸۷ش، ۱۹۲ صفحه، رقی.

در بخش اول این کتاب با عنوان «وحدت و بایسته‌های آن»، به مباحثی از قبیل «ضرورت اتحاد و هم‌بستگی»، «منشور اتحاد در کلام امیر مؤمنان»، «اتحاد و کارکردهای آن»، «ابعاد و مراتب اتحاد»، «تأکید اسلام بر اتحاد و هم‌بستگی»، «عوامل وحدت آفرین» و «راهکارهای تحقق اتحاد» پرداخته می‌شود.

در بخش دوم که عنوان «وحدت و موعودگرایی» را دارد، در دو فصل، «هم‌گرایی ادیان ابراهیمی در باورداشت منجی» و «هم‌گرایی مسلمانان در باورداشت مهدویت» توضیح و شرح شده است.

در فصل نخست، آینده‌نگری مثبت در منابع یهود، مسیحیت، حتمیت ظهور از منظر اهل سنت، شیعه و در منابع حدیثی اهل سنت، آسمانی بودن منجی، رجعت و زنده شدن افراد خاص، فرود آمدن حضرت عیسی، از آن خوبان بودن آینده و گسترش عدالت مورد بحث قرار گرفته است.

در فصل دوم این بخش نیز، نظریه ابن خلدون هم‌گرایی، جایگاه مهدویت و نقش آن و مؤلفه‌های هم‌گرایی در باورداشت مهدویت تبیین شده است.